

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

© 2017 **ОТЕНКО І. П., КОМАРКОВ Д. В., ШКРЕБЕНЬ Р. П.**

УДК 651.928

Отенко І. П., Комарков Д. В., Шкрєбєнь Р. П. Організація фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку підприємства

Метою статті є аналіз методів та засобів організації фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку підприємства. Розглянуто бізнес-процеси підприємства, які виступають об'єктами прийняття управлінських рішень. Визначено, що швидкість прийняття рішень керівниками забезпечується як результат не лише реактивного управління, але й проактивного, тобто такого, яке передбачає моделювання проблемних ситуацій бізнес-процесів. Наголошено, що подібне моделювання є одним з найважливіших інструментів забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку підприємства. Наведено загальну схему процесу організації економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку підприємства. Визначено найбільш актуальні інструменти організації фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку.

Ключові слова: підприємство, інноваційний розвиток, економічна безпека, бізнес-процес, організація, методичне забезпечення, управлінське рішення.

Рис.: 2. **Бібл.:** 10.

Отенко Ірина Павлівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kafecan@hneu.edu.ua

Комарков Дмитро Володимирович – аспірант кафедри менеджменту та бізнесу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

Шкрєбєнь Роман Петрович – аспірант кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 651.928

Отенко И. П., Комарков Д. В., Шкрєбєнь Р. П. Организация финансово-экономической безопасности бизнес-процессов инновационного развития предприятия

Целью статьи является анализ методов и способов организации финансово-экономической безопасности бизнес-процессов инновационного развития предприятия. Рассмотрены бизнес-процессы предприятия, которые выступают как объекты принятия управленческих решений. Определено, что скорость принятия решений руководителями обеспечивается как результат не только реактивного управления, но и проактивного, то есть такого, которое предусматривает моделирование проблемных ситуаций бизнес-процессов. Отмечено, что подобное моделирование является одним из важнейших инструментов обеспечения экономической безопасности бизнес-процессов инновационного развития предприятия. Приведена общая схема процесса организации экономической безопасности бизнес-процессов инновационного развития предприятия. Определены наиболее актуальные инструменты организации финансово-экономической безопасности бизнес-процессов инновационного развития.

Ключевые слова: предприятие, инновационное развитие, экономическая безопасность, бизнес-процесс, организация, методическое обеспечение, управленческое решение.

Рис.: 2. **Библ.:** 10.

Отенко Ирина Павловна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой международного бизнеса и экономического анализа, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kafecan@hneu.edu.ua

Комарков Дмитрий Владимирович – аспирант кафедры менеджмента и бизнеса, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Шкрєбєнь Роман Петрович – аспирант кафедры международного бизнеса и экономического анализа, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

UDC 651.928

Otenko I. P., Komarkov D. V., Shkreben R. P. Organizing the Financial and Economic Security of Business Processes of Innovation Development of Enterprise

The article is aimed at analyzing ways and means of organizing the financial and economic security of business processes of innovation development of enterprise. The business processes of enterprise, which act as objects of managerial decision-making, are considered. It has been determined that the time for decision-making by directors is ensured as result not only of reactive but also proactive management, that is, one that involves modeling the problematic situations, related to business processes. It has been specified that this modeling is one of the most important tools for ensuring the economic security of business processes of innovation development of enterprise. A general diagram of the process of organizing the economic security of business processes of innovation development of enterprise has been provided. The most relevant tools for organizing the financial and economic security of business processes of innovation development have been defined.

Keywords: enterprise, innovation development, economic security, business process, organization, methodical support, managerial decision.

Fig.: 2. **Bibl.:** 10.

Otenko Iryna P. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of International Business and Economic Analysis, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kafecan@hneu.edu.ua

Komarkov Dmytriy V. – Postgraduate Student of the Department of Management and Business, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

Shkreben Roman P. – Postgraduate Student of the Department of International Business and Economic Analysis, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

Розвиток економіки знань, інтеграція України у світовий економічний простір, процеси глобалізації та викликане цим посилення конкуренції загострюють проблему управління бізнес-процесами промислових підприємств. Необхідність зростання масштабів високотехнологічного виробництва, розширення номенклатури інноваційних товарів, нових вимог до їх якості обумовили пошук нових організаційних форм і засобів забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів вітчизняних підприємств [1; 6; 7]. Проблема фінансово-економічної безпеки промислових підприємств присвячені роботи таких авторів, як Барановський О., Бланк І., Геєць В., Отенко І., Козаченко А., Ляшенко О., Захаров О., Камлик М., Кизим М., Омелянович Л., Орлик О. та ін. Необхідно відмітити, що на сьогодні серед фахівців та науковців, які займаються цією проблемою, не існує єдиної думки щодо забезпечення безпеки бізнес-процесів підприємств в аспекті їх інноваційного розвитку, що обумовило актуальність поточного дослідження.

Інноваційний розвиток підприємств базується на прийнятті управлінських рішень, які повинні враховувати велику кількість взаємопов'язаних обставин [1]. Також варто відзначити, що в умовах організації таких процесів та необхідності забезпечення їх фінансово-економічної безпекою ключовим фактором є швидкість прийняття управлінських рішень. Потрібно відзначити, що швидкість прийняття рішень керівниками може забезпечуватися завдяки використанню методів не лише реактивного управління, а й проактивного, тобто такого, яке передбачає моделювання можливих проблемних ситуацій та їх запобігання при реалізації бізнес-процесів. Подібне моделювання є одним з найважливіших інструментів підвищення фінансово-економічної безпеки підприємства. Основною метою бізнес-процесів можна вважати максимізацію прибутку, зниження витрат, пов'язаних з виробництвом і продажем продукції, виконанням робіт і наданням послуг, а також підвищення якості продукції, що виробляється, оптимальне використання основного й оборотного капіталу та ін. [1]. На практиці використовується цільовий, функціональний та процесний підходи до формування системи управління бізнес-процесами підприємства. Враховуючи те, що бізнес-процеси є цілеспрямованою сукупністю взаємозв'язаних дій по перетворенню входів (ресурсів) у виходи (результати), можна швидко реагувати на зміни, насамперед пов'язані із загрозами, або нівелювати їх ще до виникнення. Таким чином, це не лише спосіб опису діяльності підприємства, але й дієвий інструмент управління бізнесом і передумова забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Загальна схема процесу організації фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку включає такі кроки, що здійснюються послідовно або одночасно: формування необхідних корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, корпоративної інформації, технології та устаткування); розробка оптимальної схеми управління корпоративними ресурсами; визначення загальної стратегії розвитку підприємства та застосування методів стратегічного прогнозування фінансово-

економічної безпеки; виокремлення складових фінансово-економічної безпеки; розробка стратегічних заходів з управління фінансово-економічною безпекою та узгодження їх із загальною стратегією підприємства; планування заходів з фінансово-економічної безпеки за бізнес-процесами підприємства; оперативне планування бізнес-діяльності підприємства; здійснення функціонального аналізу рівня фінансово-економічної безпеки за бізнес-процесами; загальна оцінка рівня фінансово-економічної безпеки; розробка заходів з підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства [2; 3].

Організація фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів на етапі формування необхідних корпоративних ресурсів передбачає обґрунтування запланованої кількості використовуваних корпоративних ресурсів, формування контрольної системи комплексного забезпечення бізнес-процесів необхідними ресурсами та моніторинг за використанням корпоративних ресурсів під час бізнес-процесів – таких як закупівля, постачання, розподіл ресурсів, формування запасів, облік і контроль ресурсів. Розробка оптимальної схеми управління економічними ресурсами здійснюється за допомогою використання системи управління запасами та активами підприємства.

На етапі визначення загальної стратегії підприємства та розроблення стратегічних заходів з фінансово-економічної безпеки реалізуються завдання: формування місії, головної мети і системи цілей, взаємоузгодження робочих стратегій підприємства (корпоративної, конкурентної, функціональної, операційної), тактичного планування, впровадження виробничих програм, бізнес-планів, правил і процедур. Виокремлення складових економічної безпеки передбачає визначення факторів впливу на бізнес-діяльність підприємства.

Отже, на думку О. М. Ляшенко та В. А. Безбожного [3], система економічної безпеки підприємства складається з таких функціональних складових, як: екологічна, інвестиційно-технологічна, інноваційно-технологічна, інтелектуальна і кадрова, інтерфейсна, інформаційна, політико-правова, ринкова, силова, техніко-технологічна, фінансова. Кожна зі складових окреслює власний фактор впливу на економічну безпеку підприємства. Цей самий етап може містити такі завдання, як формалізація складових на показники задля подальшого оцінювання рівня економічної безпеки. Під час розробки стратегічних заходів з управління економічною безпекою враховуються завдання з максимізації ринкової вартості підприємства, зростання рівня доходності власного капіталу (рентабельності), достатності фінансових ресурсів на всіх етапах інноваційного розвитку, фінансової стабільності, стійкості, високого рівня інвестиційної активності та ефективності інвестицій, позитивного іміджу у взаємозв'язках з контрагентами, ефективної нейтралізації фінансових ризиків, високого інноваційного рівня фінансової діяльності, швидкого та ефективного подолання кризових фінансових ситуацій, що можуть виникнути.

Тактичне планування економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку відповідає таким за-

вданням, як збереження та розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, тобто ефективне управління персоналом, досягнення техніко-технологічної відповідності застосовуваних на підприємстві технологій сучасним світовим аналогам, ефективне інформаційне забезпечення бізнес-діяльності, екологічний контроль за бізнес-діяльністю підприємства, досягнення найбільшого ступеня відповідності бізнес-діяльності чинному законодавству, забезпечення фізичної безпеки працівників фірми та збереження майна тощо [4]. Оперативне планування бізнес-діяльності підприємства передбачає такі бізнес-процеси підприємства, як: забезпечення виконання плану виробничої діяльності з випуску планової продукції в заплановані строки при рівномірній роботі всіх підрозділів підприємства; встановлення режиму роботи підприємства, що сприяє найбільш ефективному та повному використанню устаткування та робітників та максимальне скорочення тривалості виробничого циклу та обсягів незавершеного виробництва.

Здійснення функціонального аналізу рівня фінансово-економічної безпеки за складовими передбачає виявлення внутрішніх і зовнішніх факторів, які визначають економічну безпеку підприємства, а саме: розрахунок узагальнених показників економічної безпеки для кожної з функціональних складових; розрахунок інтегрального показника економічної безпеки підприємства; розроблення використання найбільш ефективних корпоративних ресурсів тощо [5]. Планування впровадження інструментів підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає наявність таких бізнес-процесів, як: програмування і прогнозування майбутніх оперативних і стратегічних подій; аналіз можливих концепцій та програм розвитку підприємства, прогнозів; організація та регулювання систем підтримки управлінських рішень; розробка та використання сучасних фінансових інструментів, а також контроль у складі обліку, аналізу й аудиту (формування контрольної-аналітичної інформації виконання планів задля формування майбутніх бізнес-планів та програм підприємства [5]. Таким чином, організацію фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів підприємства можна представити у вигляді схеми (рис. 1). Окрім цього, на думку авторів, варто визначити найбільш актуальні інструменти організації фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів:

- ✦ тотальне управління якістю (TQM);
- ✦ взаємоузгодження управління бізнес-процесами підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища;
- ✦ бізнес-інжиніринг процесів;
- ✦ моніторинг, автоматизація, регламент бізнес-процесів і управління знаннями на підприємстві;
- ✦ управління за результатами на основі визначення на кожному рівні управлінні цільових показників як складових стратегічних цілей підприємства.

Сукупність бізнес-процесів є бізнес-системою, тому досягнення фінансово-економічної безпеки бізнес-

процесів є запорукою досягнення високого загального рівня фінансово-економічної безпеки бізнес-системи, тобто підприємства в цілому [8; 9]. З таких позицій максимізація прибутку, підвищення якості продукції, оптимізація використання ресурсів підприємства та високий рівень фінансово-економічної безпеки підприємства є одночасно і метою організації фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів підприємства, і результатом, якщо всі бізнес-процеси організовано вірно. Проміжний та кінцевий результат, на думку авторів, можна досягнути за допомогою детальної організації таких бізнес-процесів, як обґрунтування, формування, моніторинг корпоративних ресурсів; визначення загальної стратегії та її взаємоузгодження із робочими стратегіями; виокремлення індивідуальних складових фінансово-економічної безпеки; тактичне планування бізнес-процесів за допомогою виробничих програм.

Засобами тактичного планування економічної безпеки бізнес-процесів виступають: бізнес-плани; оперативне планування виробничої діяльності, оптимального режиму роботи; функціональний аналіз та оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів.

Методичне забезпечення фінансово-економічної безпеки інноваційного розвитку підприємства являє собою сукупність методів, прийомів, способів, підходів до забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів з розроблення та реалізації стратегій, інноваційних проектів на підприємстві. З таких позицій відповідне методичне забезпечення дозволяє чітко прописати процедури організації процесів розроблення та реалізації стратегій, обґрунтувати їх за рахунок аналітичних методів та розрахунків, забезпечити їх реалізацію економічним потенціалом. За такого положення методичне забезпечення фінансово-економічної безпеки інноваційного розвитку підприємства буде включати організаційну, економічну та аналітичну складові. Економічна складова відповідає формуванню умов щодо забезпечення стійкого фінансово-економічного стану для реалізації стратегій інновацій; організаційна – представляє комплекс організаційних заходів, стандартів, правил і процедур прийняття та реалізації стратегічних рішень; аналітична – комплекс показників та методів для обґрунтування стратегічних рішень та стратегій інноваційного розвитку.

Розроблення методичного забезпечення фінансово-економічної безпеки інноваційного розвитку підприємства (рис. 2) розглядається як особливий вид діяльності, а тому визначається як процес, спрямований на створення різноманітних методичних продуктів, надання методичних рекомендацій підприємству, його структурним підрозділам та окремим співробітникам у сферах виникнення можливих загроз і високого ступеня ризику, пошуку та накопичення цінної інформації для реалізації інноваційних ідей, а також контролю та регламентації організаційної взаємодії між підприємствами. Таким чином, методичне забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів значно розширює аналітичні та організаційні можливості інноваційного розвитку підприємства.

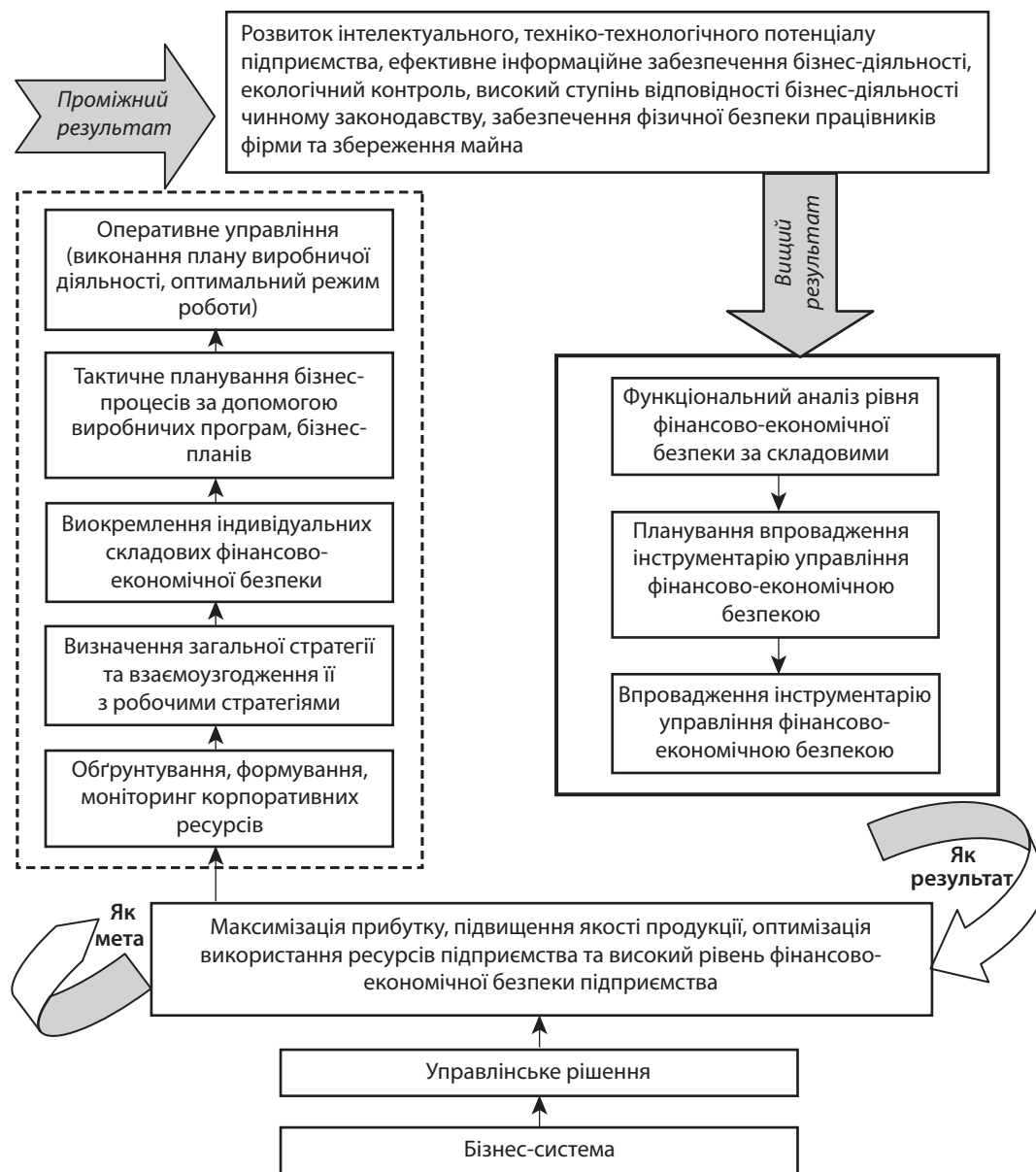

Рис. 1. Організація фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів інноваційного розвитку підприємства

Крім зазначеного, у забезпеченні фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів важливу роль відіграє стандартизація управлінських процедур, а саме: проект-менеджменту (*Project management*, ISO 21500:2012), менеджменту знань (*Knowledge management*, CWA 14924-1:2005, PAS 2001:2001, AS 5037-2005) та ризик-менеджменту (*Risk management*, ISO 31000:2009).

Чималі здобутки у сфері вироблення та впровадження стандартів інновацій зробили такі країни: Бразилія (стандарти ABNT), Об'єднана Європа (стандарти CEN), Японія (стандарти JISC), Іспанія (стандарти AENOR), Франція (стандарти AFNOR), Великобританія (стандарти BSI), Німеччина (стандарти DIN) та Португалія (стандарти IPQ). Своєю чергою, стандарти ISO об'єднали в собі найкращий досвід. Нова версія ISO 9004:2009 «Managing for the sustained success of an organization – A quality management approach» («Менеджмент для стійкого успіху організації. Підхід до менеджменту якості») є міжнародним консенсусом від-

носно управлінських інструментів, за допомогою яких будь-яка організація може добитися стійкого успіху [10]. Нова версія ISO 9004:2009 передбачає зміни в середовищі і/або контексті організації, які можуть вимагати впровадження інновацій, щоб задовольнити потреби та очікування зацікавлених сторін (клієнтів, споживачів, бізнес-партнерів і т. ін). Стандарт ISO 10018:2012 встановлює принципи ефективної участі персоналу при впровадженні систем менеджменту якості на основі ISO 9001, а також описує кроки інноваційного процесу.

ВИСНОВКИ

Організація фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів передбачає ефективне використання економічних ресурсів підприємства для досягнення стратегічних цілей. Методичне забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнес-процесів підприємства виконує функції контролю, відповідності бізнес-діяльності чинному законодавству та стандартам ведення бізнесу, кадрової безпеки та збереження майна, оцінюваль-

Рис. 2. Напрями формування методичного забезпечення безпекоорієнтованого розвитку підприємства

аналітичної підтримки виробничих, науково-дослідних, маркетингових та фінансово-інвестиційних процесів. Розроблення та впровадження інструментарію фінансово-економічної безпеки забезпечує підвищення ефективності бізнес-процесів у досягненні стратегічних цілей розвитку підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Зуб А. Т., Лактионов М. В. Системный стратегический менеджмент: методология и практика. М.: Генезис, 2001. 752 с.
2. Економічна безпека підприємства: навч. посіб./укл. І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 256 с.
3. Ляшенко О. М., Безбожний В. Л. Забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства як функція сучасного менеджменту. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Сер.: «Економіка»*. 2008. Вип. 33-1. С. 66–72.
4. Козаченко А. В., Пономарев В. П., Ляшенко А. Н. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: монография. Киев: Либра, 2003. 280 с.
5. Орлик О. В. Економічна безпека підприємства: властивості, стратегія та методи забезпечення // *Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки: у 2 т.: кол. моногр.* Дніпропетровськ: ФОП Дробязко С. І., 2014. Т. 2. С. 176–182.
6. Орлик О. В. Методи управління фінансово-економічною безпекою. *Сборник научных трудов SWorld*. 2014. Т. 28. Вып. 1. С. 37–41.
7. Черняк В. З., Эришвили Н. Д., Барикаев Е. Н. Управление предпринимательскими рисками в системе экономической безопасности. Теоретический аспект: монография. Москва: ЮНИТИ-ДАНА; Закон и право, 2015. 159 с.

8. Гуцало А. В. Структурні бізнес-елементи ресурсно-часової візуалізації проектів реінжинірингу підрядних будівельних підприємств // *Materiály XII mezinárodnívědecko-praktickákonference «Věda a vznik – 2016»*. Díl 3. Ekonomickávědy: Praha. PublishingHouse «EducationandScience», 2016. P. 29–32.

9. Дідух В. В. Методичні підходи до процедур проведення реінжинірингу на підприємстві крізь призму циклічності розвитку. *Бізнес Інформ*. 2013. № 11. С. 292–297.

10. ІСО – Міжнародна організація по стандартизації. URL: <http://www.iso.org/iso/ru/>

REFERENCES

- Bertola, G., Boeri, T., and Cazes, S. "Employment protection in industrialized countries: The case for new indicators". *International Labor Review*. Vol. 139, no. 1 (2000): 57-72.
- Bassanini, A., Nunziata, L., and Venn, D. "Job Protection Legislation and Productivity Growth in OECD Countries". *Economic Policy*. Vol. 24, no. 58 (2009): 349-402.
- Blanchard, O. "Reforming Employment Protection. 2004". <https://www.project-syndicate.org/commentary/reforming-employment-protection/spanish?barrier=accessreg>
- Boeri, T. "Institutional reforms and dualism in European labor markets". In *Handbook of Labor Economics*, vol. 4b. Amsterdam: Elsevier, 2011.
- Cahuc, P., and Postel-Vinay, F. "Temporary jobs, employment protection and labor market performance". *Labour Economics*. Vol. 9, no. 1 (2002): 63-91.
- Hijzen, A., Mondauto, L., and Scarpetta, S. "The Perverse Effects of Job-Security Provisions on Job Security in Italy: Results

from a Regression Discontinuity Design". *IZA Discussion Paper*, no. 7594 (2013).

International Labour Organization. *Employment protection legislation: Summary indicators in the area of terminating regular contracts (individual dismissals)*, 2015.

Lazear, E. "Job security provisions and unemployment". *Quarterly Journal of Economics*. Vol. 105, no. 3 (1990): 699-726.

Martin, J. P., and Scarpetta, S. "Setting it Right: Employment Protection, Labour Reallocation and Productivity". *De Economist*. vol. 160, no. 2 (2012): 89-116.

Muravyev, A. "Employment protection legislation in transition and emerging markets" *IZA World of Labor*. 2014. <https://wol.iza.org/articles/employment-protection-legislation-and-labor-market-outcomes-in-transition-and-emerging-market-economies/long>

OECD Employment Outlook. *Employment Protection Regulation and Labour Market Performance*, 2004.

Scarpetta, S. "Employment protection". *IZA World of Labor*. 2014. <https://wol.iza.org/uploads/articles/12/pdfs/employment-protection.pdf>

УДК 339.9:330.341.1

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНАЛІТИЧНОГО МОНІТОРИНГУ РИНКІВ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

© 2017 МІКАЕЛЯН С. Г.

УДК 339.9:330.341.1

Мікаелян С. Г. Методичний інструментарій аналітичного моніторингу ринків високотехнологічної продукції

Метою статті є уточнення сутнісних характеристик високотехнологічної продукції та конкретизація особливостей аналітичного моніторингу ринків високотехнологічної продукції. Уточнено концептуальні підходи до трактування сутності високотехнологічної продукції як базового поняття в категоріальному апараті дослідження системних і всеохоплюючих процесів технологічного розвитку. Систематизовано найбільш ефективні інструменти оцінки інноваційних процесів у високотехнологічній сфері. Уточнено методичний інструментарій аналітичного моніторингу ринків високотехнологічної продукції. Для формулювання методичного інструментарію аналітичного моніторингу ринку високотехнологічної продукції з'ясовано термінологічні рамки високотехнологічного продукту. Визначено, що вихідним базовим поняттям у категоріальному апараті дослідження системних і всеохоплюючих процесів високотехнологічного ринку, яке потребує конкретизації є «високотехнологічна продукція». Систематизовано концептуальні підходи до сутності високотехнологічної продукції.

Ключові слова: високотехнологічна продукція, наукоємність виробництва, інновації.

Бібл.: 14.

Мікаелян Сурен Генріхович – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: moia.kneu@ukr.net

УДК 339.9:330.341.1

Мікаелян С. Г. Методический инструментарий аналитического мониторинга рынков високотехнологической продукции

Целью статьи является уточнение существенных характеристик високотехнологической продукции и конкретизация особенностей аналитического мониторинга рынков високотехнологической продукции. Уточнены концептуальные подходы к трактовке сущности високотехнологической продукции как базового понятия в категориальном аппарате исследования системных и комплексных процессов технологического развития. Систематизированы наиболее эффективные инструменты оценки инновационных процессов в високотехнологической сфере. Уточнен методический инструментарий аналитического мониторинга рынков високотехнологической продукции. Для формулировки методического инструментария аналитического мониторинга рынка високотехнологической продукции выяснены терминологические рамки високотехнологического продукта. Определено, что исходным базовым понятием в категориальном аппарате исследования системных и комплексных процессов високотехнологического рынка, который требует конкретизации, является «високотехнологическая продукция». Систематизированы концептуальные подходы к сущности високотехнологической продукции.

Ключевые слова: високотехнологическая продукция, наукоёмкие производства, инновации.

Библ.: 14.

Мікаелян Сурен Генріхович – кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры международного учета и аудита, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03057, Украина)

E-mail: moia.kneu@ukr.net

UDC 339.9:330.341.1

Mikaelian S. G. The Methodical Instrumentarium for Analytical Monitoring of Markets for High-Tech Products

The article is aimed at clarifying the essential characteristics of high-tech products and specifying the features of analytical monitoring of markets for high-tech products. The conceptual approaches to interpretation of the essence of high-tech products as a basic concept in the categorical apparatus for researching the systemic and complex processes of technological development have been clarified. The most efficient instruments for assessing innovation processes in the high-tech sphere have been systematized. The methodical instrumentarium for analytical monitoring of the markets for high-tech products has been clarified. The terminology of a high-tech product has been clarified in order to formulate the methodical instrumentarium for analytical monitoring of market for high-tech products. It has been determined that «high-tech products» are the original basic concept in the categorical apparatus for researching the systemic and complex processes of the high-tech market that needs to be concretized. Conceptual approaches to the essence of high-tech products have been systematized.

Keywords: high-tech products, knowledge-intensive productions, innovation.

Bibl.: 14.

Mikaelian Suren G. – PhD (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree of the Department of International Accounting and Auditing, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: moia.kneu@ukr.net